

0-18 aastaste laste tervisekontrollide tegevusjuhendi kaasajastamine,

Kohtumine 16.10.2015 kl 10-12

Kutsutud: Eesti Ämmaemandate Ühing, Eesti Õdede Liidu pereõdede ja lasteõdede seltsing, Eesti Pereõdede Ühing, Eesti Perearstide Selts, Eesti Lastearstide Selts, lastekaitsetöötajate esindaja, Tallinna ja Tartu Tervishoiu Kõrgkool

Osalesid: Le Vallikivi, Katrin Kippar, Helina Pedak, Siret Läänelaid, Pille Andresson, Kati Valma, Liis Toome, Irma Nool, Mare Toompuu, Ulla Raid, Tiina Tõemets.

Kohtumise teemad:

- 1) Laste vaimse tervise integreeritud teenuste kontseptsiooni tutvustamine ja seos laste tervisekontrollide juhendiga**
- 2) Juhendi uuendamine ravijuhendi koostamise käsiraamatu põhimõtetel**
- 3) Juhendi uuendamise tehniline kirjeldus**
- 4) Käsitlusala arutelu**

T. Tõemets annab ülevaate integreeritud teenuste kontseptsiooni mustandversioonist, mis annab olulise sisendi tegevusjuhendi kaasajastamisse. Ettekanne on nähtav Sotsiaalministeeriumi kodulehel: <http://www.sm.ee/et/lastekaitseadust-tutvustavad-seminarid> (lehekülje all ettekande link: Integreeritud teenused laste vaimse tervise toetamiseks)

Peamised rõhuasetused on, et lapse tervisevisiitidel pööratakse enam tähelepanu pere heaolule, vaimse tervisega seotud riskidele ja probleemide varajasele märkamisele. Rutiinsete tervisekontrollide osaks võiks olla teatud riskide universaalne sõelumine, sh vanemliku rahulolu hindamine, perekondlik funktsioneerimine, teatud haigusspetsiifilised hindamised (autism, depressioon, ATH). Kerkis kaks küsimust, et kas lastearsti nähakse ka võimaliku spetsialistina teisel tasandil lapse terviseküsimumustes? Teine küsimus on universaalsete koduvisiitide kulutõhusus, et kas sellest saadav kasutegur kaalub üle sellele kulutatava ressursi? Iseseisva õenduserialana on loodud iseseisev lasteõde vastuvõtt, mis võib sobituda edaspidi ka teisesele või isegi esmatasandi tervisevisiitide konteksti.

Hindamisvahenditest soovitatakse veel kõne hindamiseks McArthuri sõeltesti, mida rakendada enne logopeedile suunamist. Peaks olema kohandatud eesti keeles. Samuti on kohandamisel PEP-3 sotsiaalsete oskuste test 3-4 aastastele lastele, kontakt Pille Häidkind, TÜ eripedagoogika õppetoolist.

Kaasajastatav laste tervisekontrolli juhend ei ole oma olemuselt ravijuhend, vaid pigem tegevusjuhendi ja käsitlusjuhendi kombineeritud versioon, küll aga saab kasutada juhendi kaasajastamisel ravijuhendi koostamise põhimõtteid. Juhendis tuleb käsitleda tervisekontrolle nii korralduslikult (tervisekontrollide ajakava ja teostajad; millistel näidustustel millise tervishoiuteenuse osutaja või muu spetsialisti juurde suunatakse ja kuidas toimub koostöö ning teavituse erinevate spetsialistide vahel; milliseid valideeritud hindamisinstrumente kasutada) kui sisuliselt (peamised olulised tervisekontrolli põhimõtted ja toimingud). Juhend võiks sisaldada algoritme, kuidas laps liigub süsteemis teatud riskide avastamisel või ennetavaks kontrolliks erinevate spetsialistide juurde ning samas peaks kokku leppima ja kaasajastama ka visiitide sisu.

Laste tervisekontrollide juhendi kaasajastamist koordineerib Sotsiaalministeerium. Esmalt moodustatakse töörühm, kelle ülesandeks on määratleda käsitusala ja sõnastada kliinilised (võimalusel) küsimused, millele otsitakse vastuseid tõenduspõhistest allikatest. Peale käsitusala kokku leppimist, esitatakse dokument ravijuhendite nõukogule teadmiseks 30. novembriks 2015, et tagada hilisem juhendi heakskiitmine.

Töörühma saavad kuuluma põhierialade esindajad (perearst, pereõde, kooliõde, lastearst, lasteõde, ämmaemand), kes on seotud juhendi rakendamisega ning uuendamise aspektist lapsepsühholoog või (laste)psühhiaater, lastekaitsetöötaja, haigekassa esindaja ja patsientide (lapsevanem) esindaja. Lisaks töörühmale soovime, et kaasatakse eksperdid teatud spetsiifiliste küsimustega, sh hambaarst, silmaarst, ortopeed, lasteneuroloog, kõrva-nina-kurguarst, logopeed. Nende spetsialiteediga seonduvad osad juhendist peavad olema vastavate erialaliitudega kooskõlastatud.

Meeskonnaliikmed peavad esitama ka huvide deklaratsiooni, vt lisa ravijuhendite käsiraamatust:

<http://ravijuhend.ee/koostajale/kasiraamat/>

Sekretariaadi tegevuste tellimiseks kuulutatakse välja hange, mille lisana saab olema käsitusala koos kliiniliste küsimustega. Hange on planeeritud kuulutada välja jaanuaris 2016 ning töö teostamiseks on aega tulenevalt Norra toetuse kasutamisele seatud piirangust vaid üks aasta (töö valmimise tähtaeg detsember 2016). Seetõttu tuleks kriitiliselt vaadata käsitlevate kliiniliste küsimuste hulka.

Hankes osalema oodatakse erialaseltse, kes saavad teha pakkumise tööde teostamiseks.

Sisulises arutelus toodi teemadena välja, et juhend peaks sisaldama vaimse tervise, sotsiaalse heaolu, sh vanemate tervise, seksuaaltervise, sõltuvusainete tarbimise, toitumisharjumuste ja hammaste tervise teemat. Seksuaaltervise küsimustes ei soovi poisid käia „naistenõuandlas“, nad eelistaksid võimalust rääkida neil teemadel meestearstiga. Lapse heaolu hindamisel pöörata tähelepanu vanemate tervisele ja toimetulekule ning peremustritele, mis on määravaks lapse turvalise kasvukeskkonna kujunemisel.

Kokkuvõte:

- Jagada käsitusala kliiniliste küsimuste täpsustamine erialaseltside vahel, et vähendada koormust kõigi kaasamisel kõikides küsimustes. Ministeerium saadab hiljemalt 4. novembril esialgse käsitusala kirjelduse koos täiendamist vajavate teemadega, kuhu erialaselt saab sõnastada oma esialgsed kliinilised küsimused PICO meetodil. Läbivalt kõigi teemadega on seotud perearstide ja -õdede ning lastearstide ja -õdede esindus;
- Sekretariaat vajab töö teostamiseks ravijuhendialast koolitust. Ravijuhendialane koolitus toimub 30.11-1.12. haigekassa korraldamisel, ministeerium uurib võimalusi osalemiseks. Palun kõigil teada anda hiljemalt 9. novembriks, kes soovib ja saab pakutud kpv osaleda koolitusel;
- Töörühma optimaalne koosseis on kuni 15 inimest, sekretariaadis 5-6 inimest. Ministeerium saadab erialaseltsidele ja kaasatud osapooltele välja ametliku kutse määrata oma esindajad töörühma ja sekretariaati hiljemalt 30. oktoobril ning ootab vastust hiljemalt 9. novembril 2015.

Järgmine kohtumine toimub **9. novembril k.a**, eesmärgiga kokku leppida käsitusala, et 30. novembriks ravijuhendite nõukojale ja vormistada käsitusala hankedokumendi lisana.

Protokollis: T. Tõemets